

4 – Der Blaue Reiter 1911/12 a expresionismus

Všechno dávné a prapůvodní, ... burácející moře, ... duše zvířat ...

Výstava děl Edwarda Muncha v
Equitable Palast v Berlíně,
prosinec 1892,

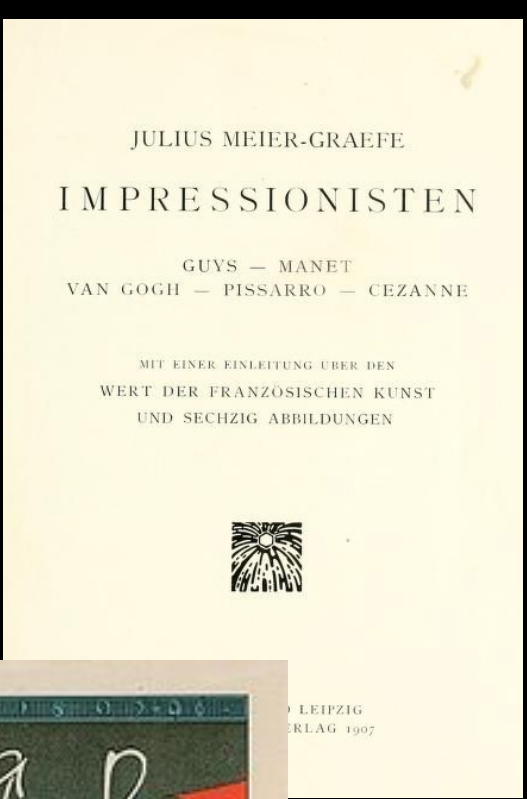
Paul Cassirer (1871-1926)

- 1898 – Berliner Kunstsalon

Oskar Kokoschka,
Max Beckmann,
Paul Cézanne,
Camille Corot,
Lovis Corinth,
Honoré Daumier,
Edgar Degas,
Eugène Delacroix,
Vincent van Gogh,
Francisco de Goya,
El Greco,
Ferdinand Hodler,
Henri Matisse,
Max Liebermann,
Walter Leistikow,
Édouard Manet,
Claude Monet,
Edvard Munch,
Ernst Oppler,
Camille Pissarro,
Auguste Renoir,
Alfred Sisley,
Max Slevogt.

Berliner Secession
1908

- Julius Meier-Graefe, Anna roz. Baurath v Pařížském bytě, 1898
- 1907: *Impresionisten: Guys-Manet-Van Gogh-Pissarro-Cezanne.*

Expresionismus

- Drážďany 1905 – *Die Brücke*
- Berlín 1910 - časopis (od 1912 galerie) *Der Sturm* Herwartha Waldena
- Berlín 1911 - *Neue Secession* (Max Pechstein)
- Mnichov 1910 - *Neue Künstlervereinigung*
- Mnichov 1911-*Der Blaue Reiter*

Expresionismus

- 1905 – Die Brücke (ročně vydává album grafik)
 - E. L. Kirchner
 - Erich Heckel
 - Karl Schmidt-Rottluff
 - Fritz Bleyl
 - Emil Nolde
 - Kees van Dongen
 - Otto Mueller
- 1906 - výstava v továrně publikem ignorována
- 1910 – Výstava v Galerii Arnold v Drážďanech
- 1911 – **Neue Secession Berlin**

Ludwig Kirchner: plakát k výstavě, barevný dřevorez na žlutém papíře.

„Nedostatek úsilí o souhrnné podání přírodních barevných elementů a nedostatek výrazu pohybu a držení lidského těla“

Mnichov

- Königliche Akademie der Bildenden Künste
 - Franz von Stuck
 - Anton Ažbė
- Od 1892 centrum *Jugendstil*

1901 Kandinsky:

Franz von Stuck: *Lucifer* (1890)

„kdo nemaluje, je podezřelý...“

Vasilij Kandinsky a Gabriele Münter

Russenhaus v Murnau

Franz Marc (Franz Moritz Wilhelm Marc 1880-1916)

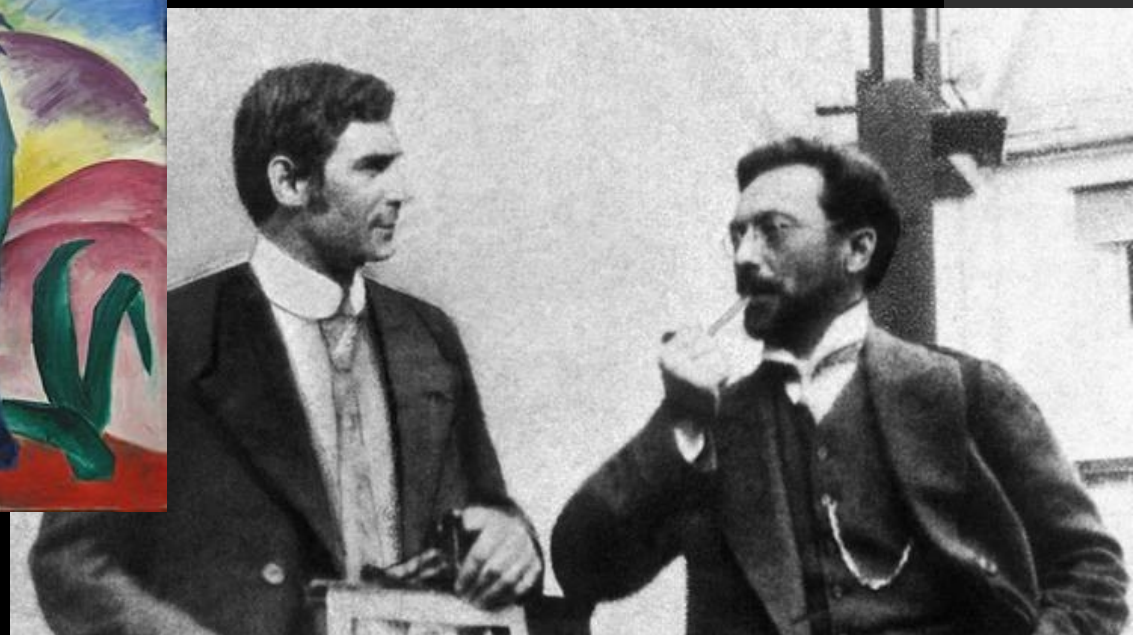
- Od 1904 Mnichov, pak Kochel am See
- Jean Bloé Niestlé: zvířata
- Vstoupil do Neue Künstlervereinigung (zal. 1909)
- 1911 ateliér Marianny von Werefkinové

Werefkinová, 1907

Alexej Javlenskij: portrét
Alexandra Sacharova, 1909

Výstava Neue Künstlervereinigung Mnichov, Tannhauserova *Moderne* *Galerie*, 1910

- Picasso: *Head of Woman*
- Braque
- Le Fauconnier
- Derain
- Vlaminck
- Rouault
- Van Dongen
- David a Vladimír Burljuk
- Mnichovští umělci
- Matisse
- Gauguin
- Islámské umění

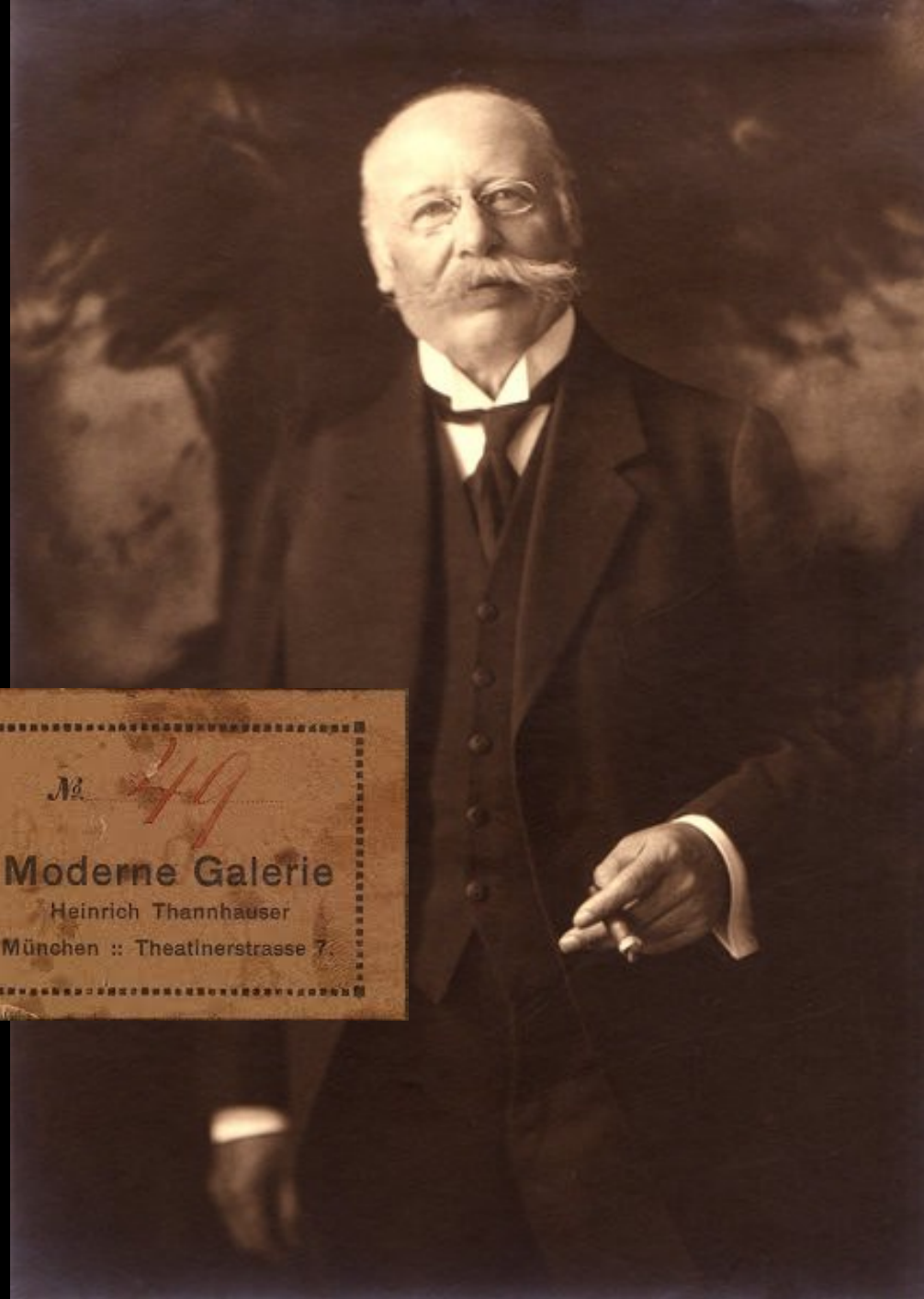
V. Kandinsky: *Kompozice II.*

- Eseje v katalogu:
- Kandinsky
- Odilon Redon
- Burljuk

Heinrich Tannhauser (1859-1934)

- Mnichov 1904: *Modernen Galerie*
 - „brand“: Francouzský impresionismus
 - Picasso (1913)
 - Braque
 - Tannhauser Galerie v obchodním domě Arco-Palaise

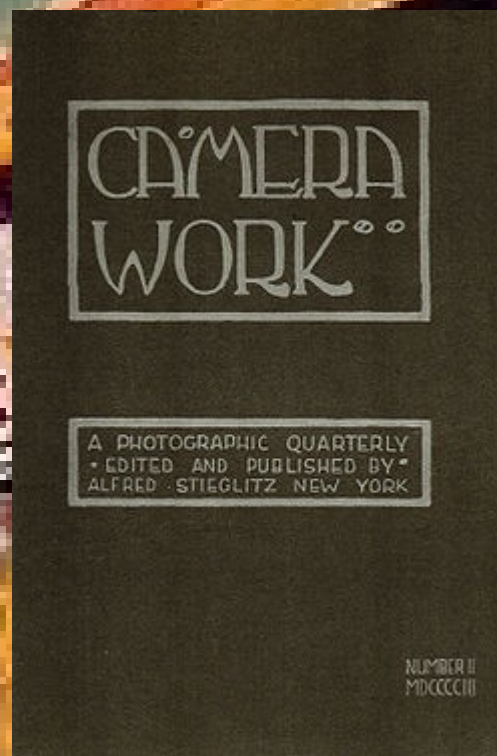

Vnitřní potřeba duše tísňené materialismem

Kandinsky: *Über das Geistige in der Kunst*, 1911.

Předneseno v Petrohradě na Druhém ruském kongresu umělců (1911)

Část publikována ve čtvrtletníku *Camera Work* Alfreda Stieglitze, New York 1912.

Na cestě k almanachu a k výstavě *Blaue Reiter*

- Léto 1911 v Bavorsku
- Koncepce budoucího almanachu:

Ročenka publikovaná u Reinharda Pipera, s přehledem/kronikou a recenzemi (pouze umělců) výstav,

*Vedle sebe egyptský tisk vedle
dětské kresby, čínské práce vedle
Rousseaua, lidový tisk po boku
Picassa, apod. Také oslovíme
básníky hudebníky. (z dopisu
Kandinského Marcovi)*

Arnold Schönberg

- <https://youtu.be/VeTFxbsVGrI?list=RDVeTFxbsVGrI&t=514>

... a Kandinsky:

- Různé větve z jednoho kmene... „*totální realismus*“ a „*totální abstrakce*“
- Koncept almanachu: sdružení růzností: umělci, lidové umění, různé druhy umění, různé kultury.

Příliš velká *Kompozice V*

Kandinsky: *Kompozice V.*,
1911, olej na plátně, 190 ×
275.0 cm, soukromá sb.;

zamítnutá porotou pro
výstavu Neue
Künstlervereinigung

Otto Fischer: „*Malba bez
předmětu je nesmyslná.
(...) tito zmatení jedinci
možná mluví o duchovním,
ale duch vede k jasnosti
nikoliv ku zmatení*“

Das neue Bild: Veröffentlichung
der neuen Künstlervereinigung
München, 1912

První výstava okruhu almanachu Der Blaue Reiter: 1911/1912 Galerie Tannhauser, Mnichov

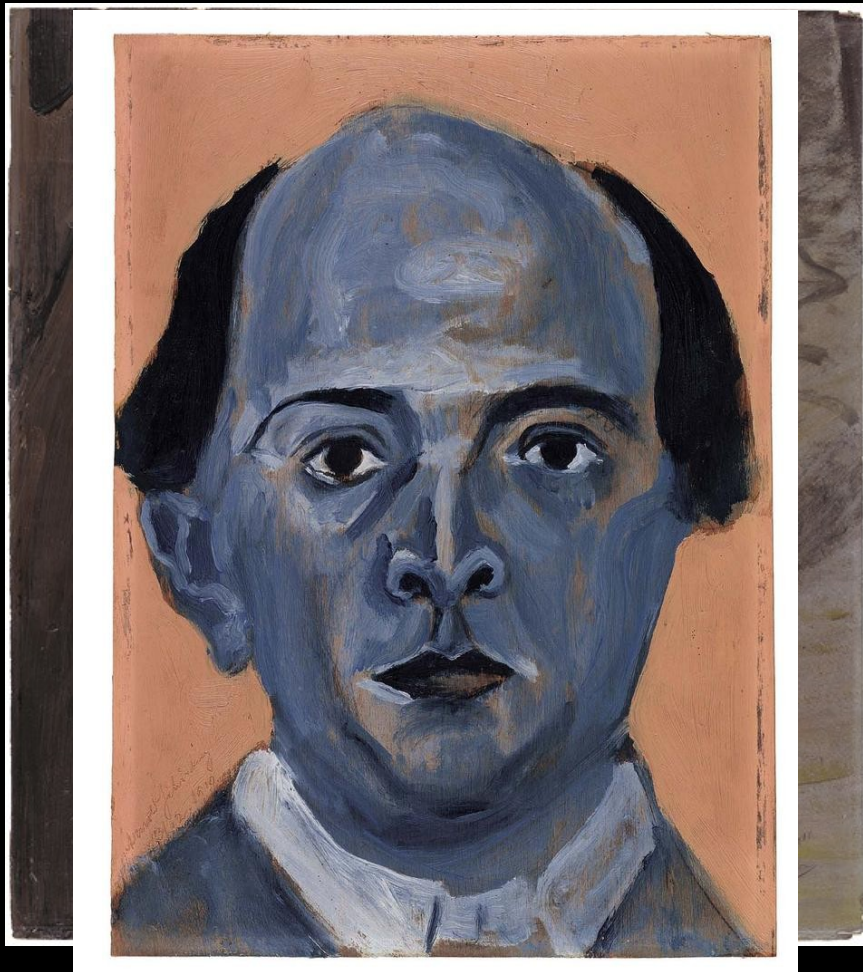
- místnost 4-6, ostatní místnosti vyhrazeny Neue Künstlervereinigung
- 50 děl (8 se prodalo, 5 B. Koehlerovi), 14 umělců, putovní varianta výstavy 1912-1914 (města německy mluvících zemí, vč. Prahy a severní Evropa)
- Katalog: 32 stran a 13 reprodukcí, úvodní text V. Kandinsky („*nepropagujeme žádnou konkrétní uměleckou formu, jen ukazujeme, kterak vnitřní přání umělce ztělesňují rozmanité formy*“, sestavil Kandinsky a Franz Marc
- Sestavení děl odpovídalo koncepci *Almanachu*
https://monoskop.org/images/1/1b/Kandinsky_Marc_Franz_ed_S Der_Blaue_Reiter_1914.pdf

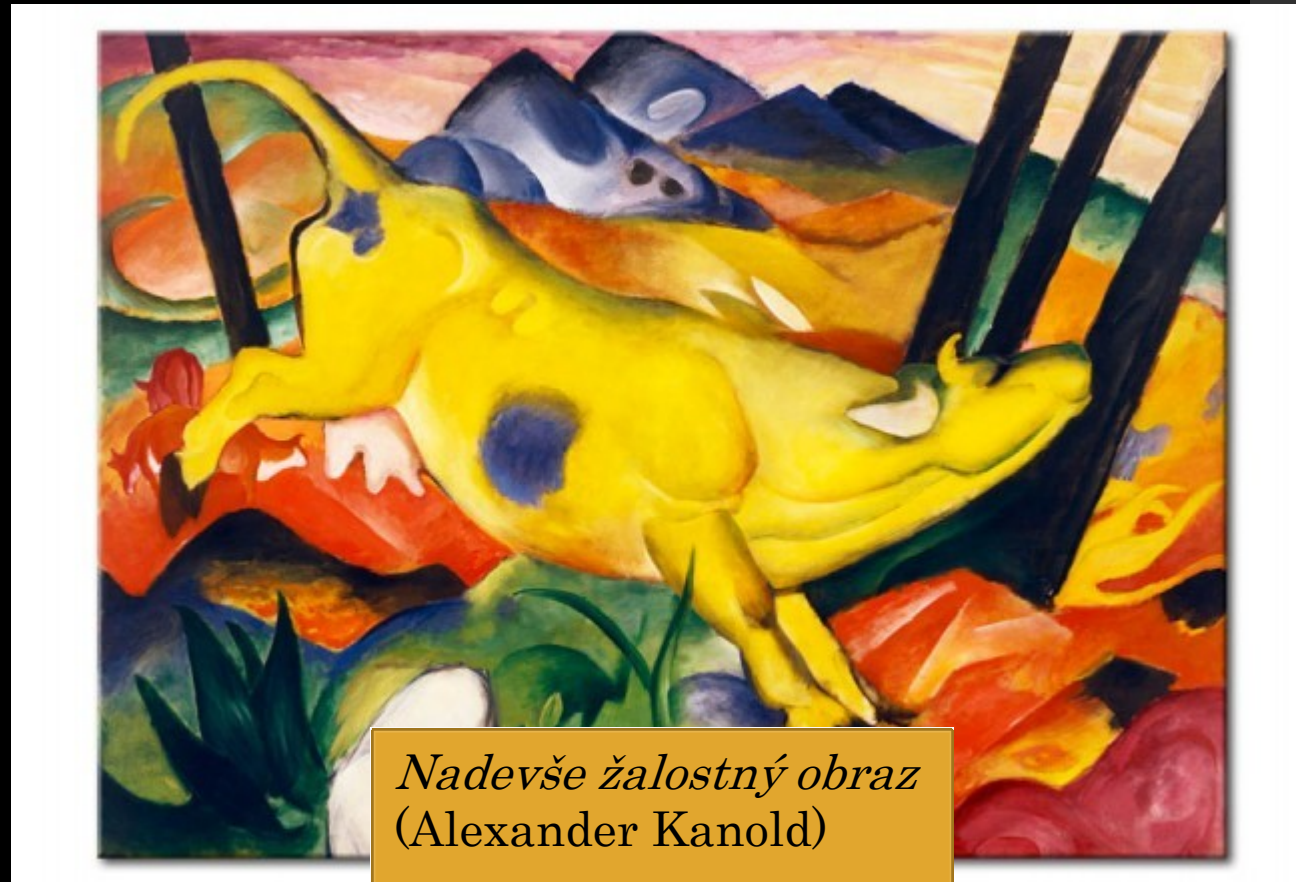
Statický venkov a dynamické město

Důraz na juxtapozice („muž a svatba“)

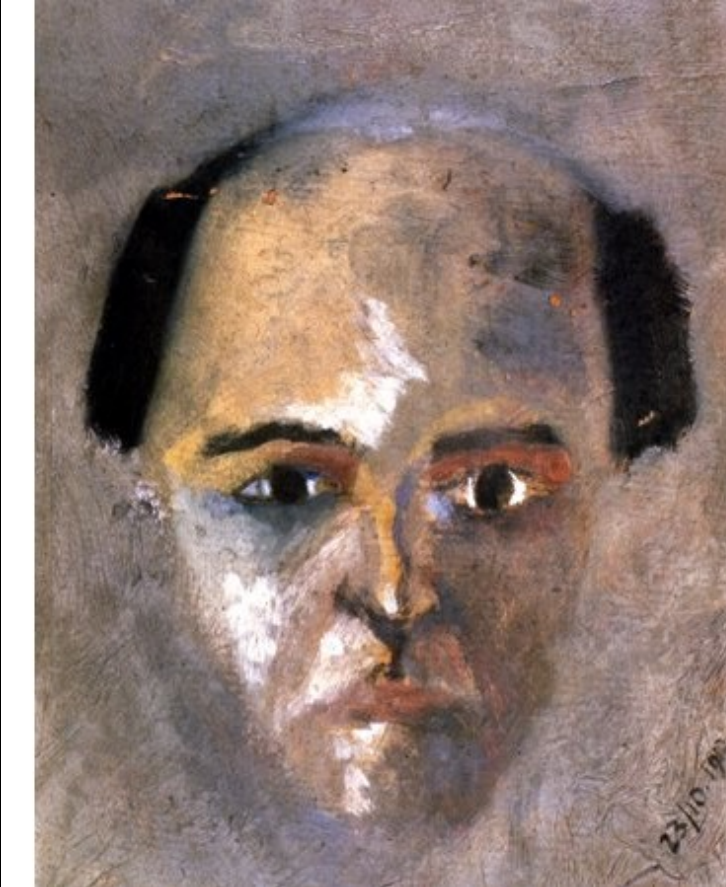
A. Schönberg: vlastní portrét, 1911,1910

*Nadevše žalostný obraz
(Alexander Kanold)*

Walter Mehring:
„úžasně řvoucí kráva“

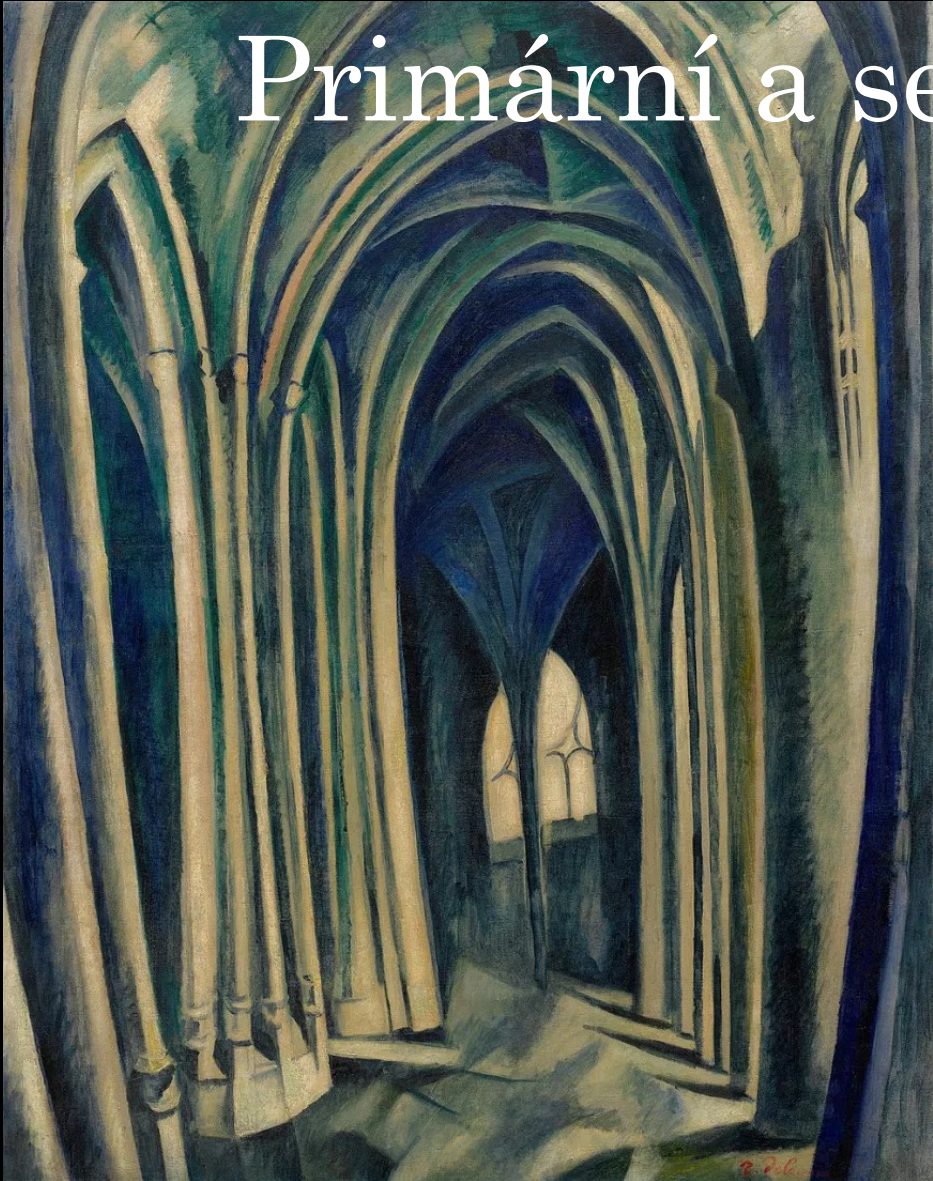
Franz Marc: Žlutá kráva, 1911

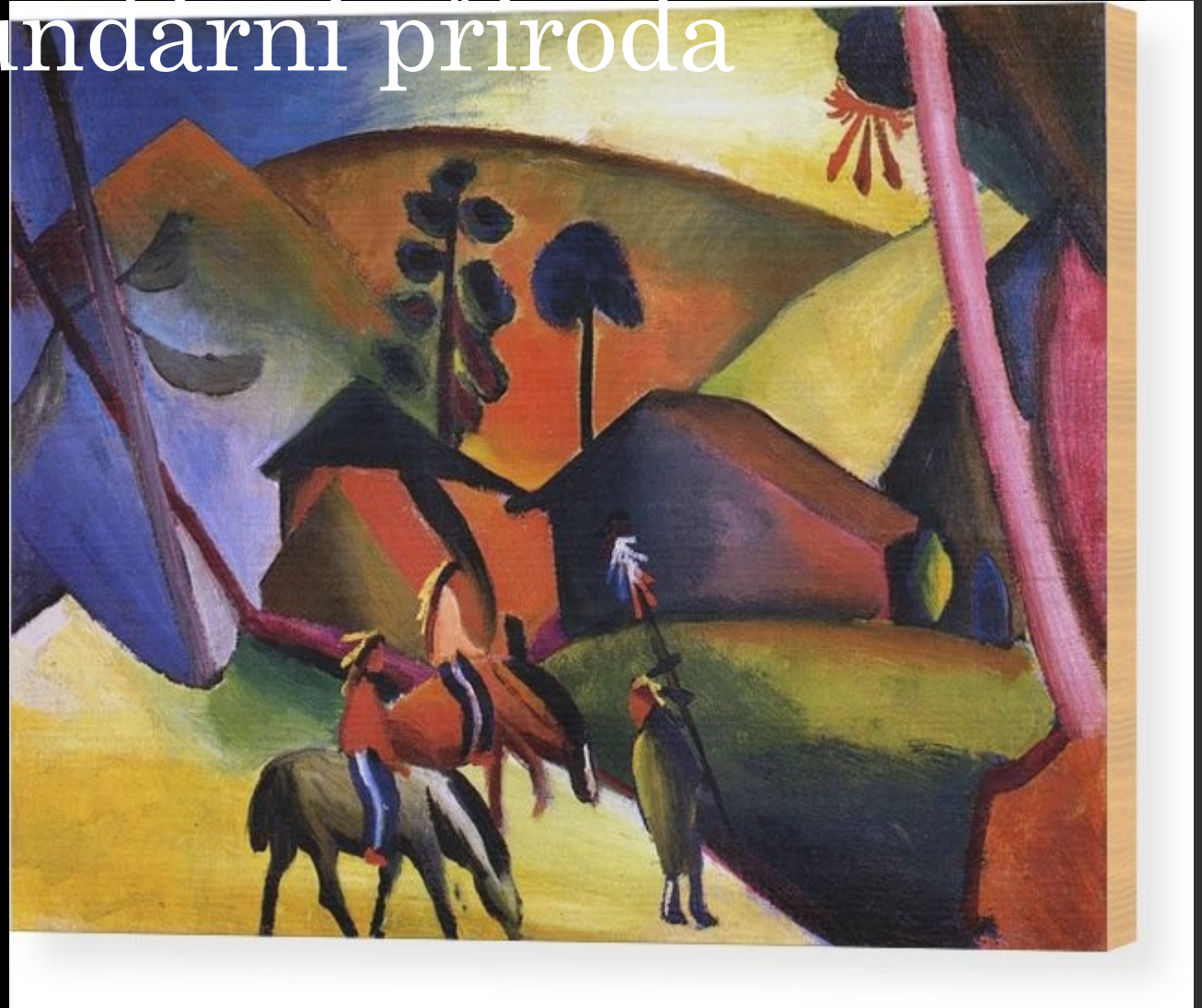
Schönberg

• *Zervoll*

Primární a sekundární příroda

Robert Delaunay: St. Séverin

August Macke: Indiáni

Uvnitř duše

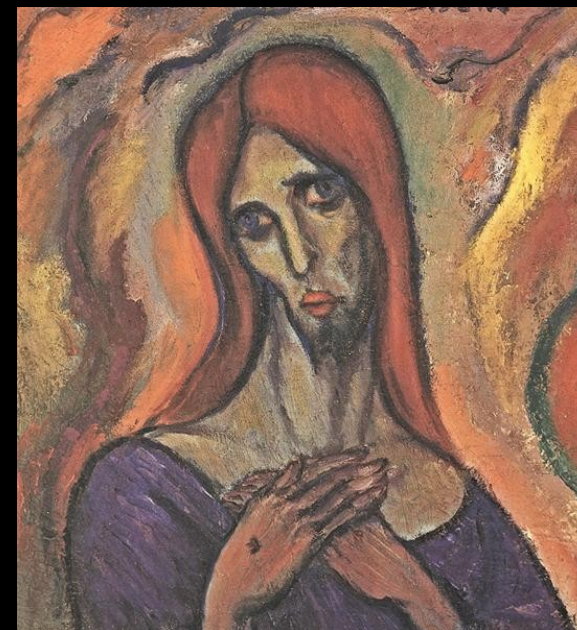

Franz Marc: Jelen v lese

Kandinsky: Kompozice 5

Nehmotné a duchovní obsahy

Kandinsky: Dojmy 2 (Moskva) 1911 (nezachováno)

Albert Bloch: Hlava, 1911

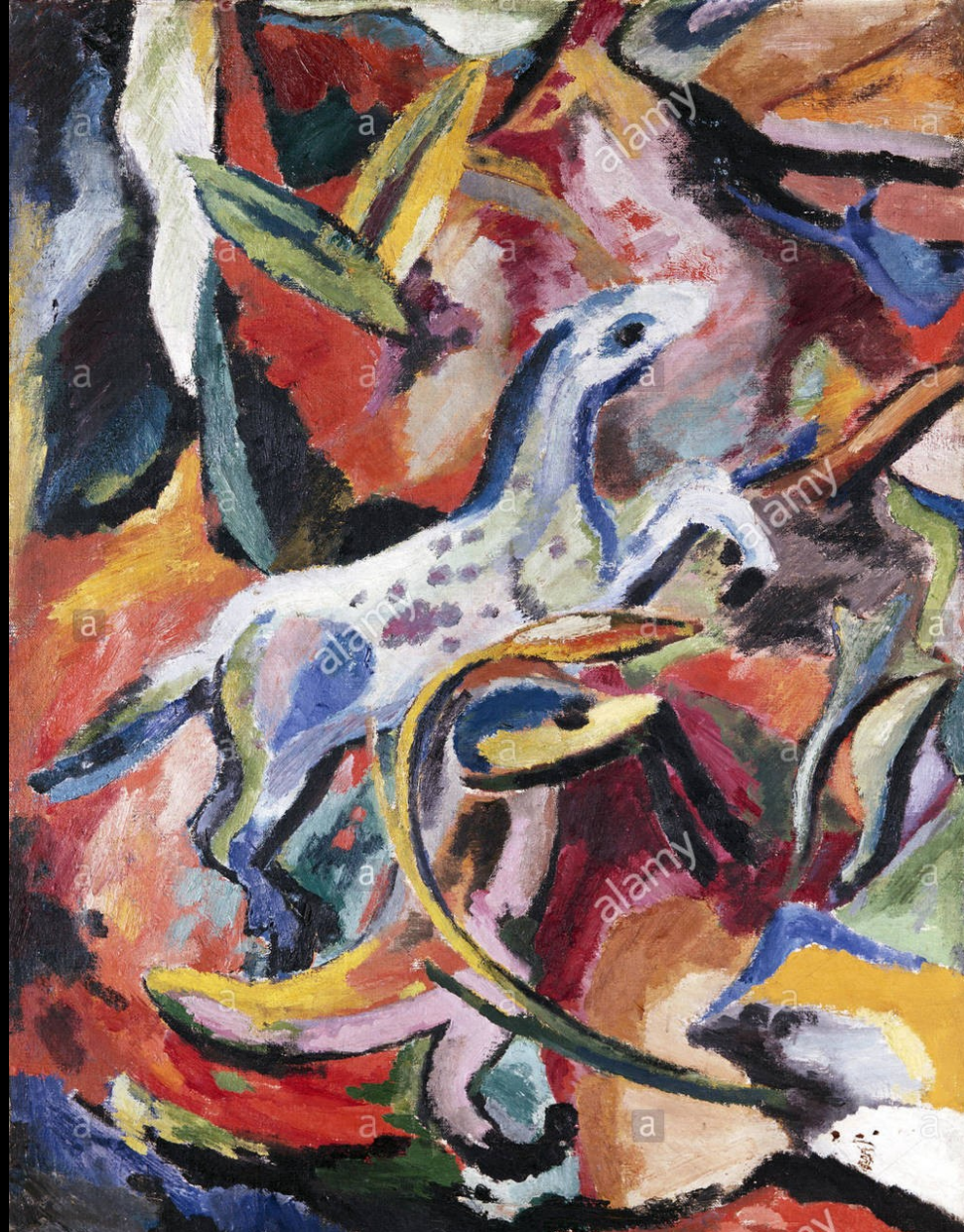
Eugen von Kahler (1882 Prag-1911)

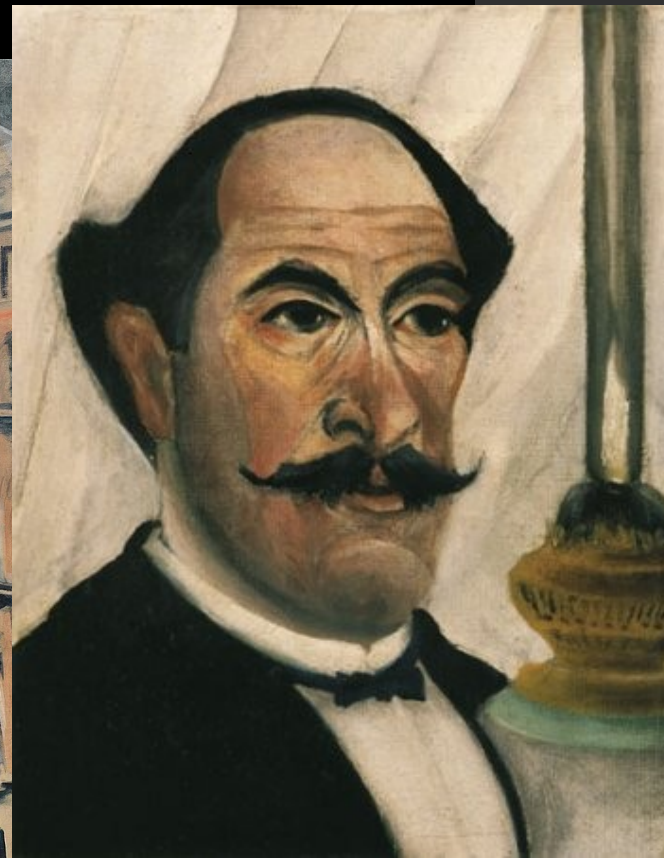
Zahradka rozkoši
1911 a Kladení do
hrobu 1910

Albert Bloch: Tři pieroti, 1911

Heinrich Campendonk: Skákající kůň, 1911

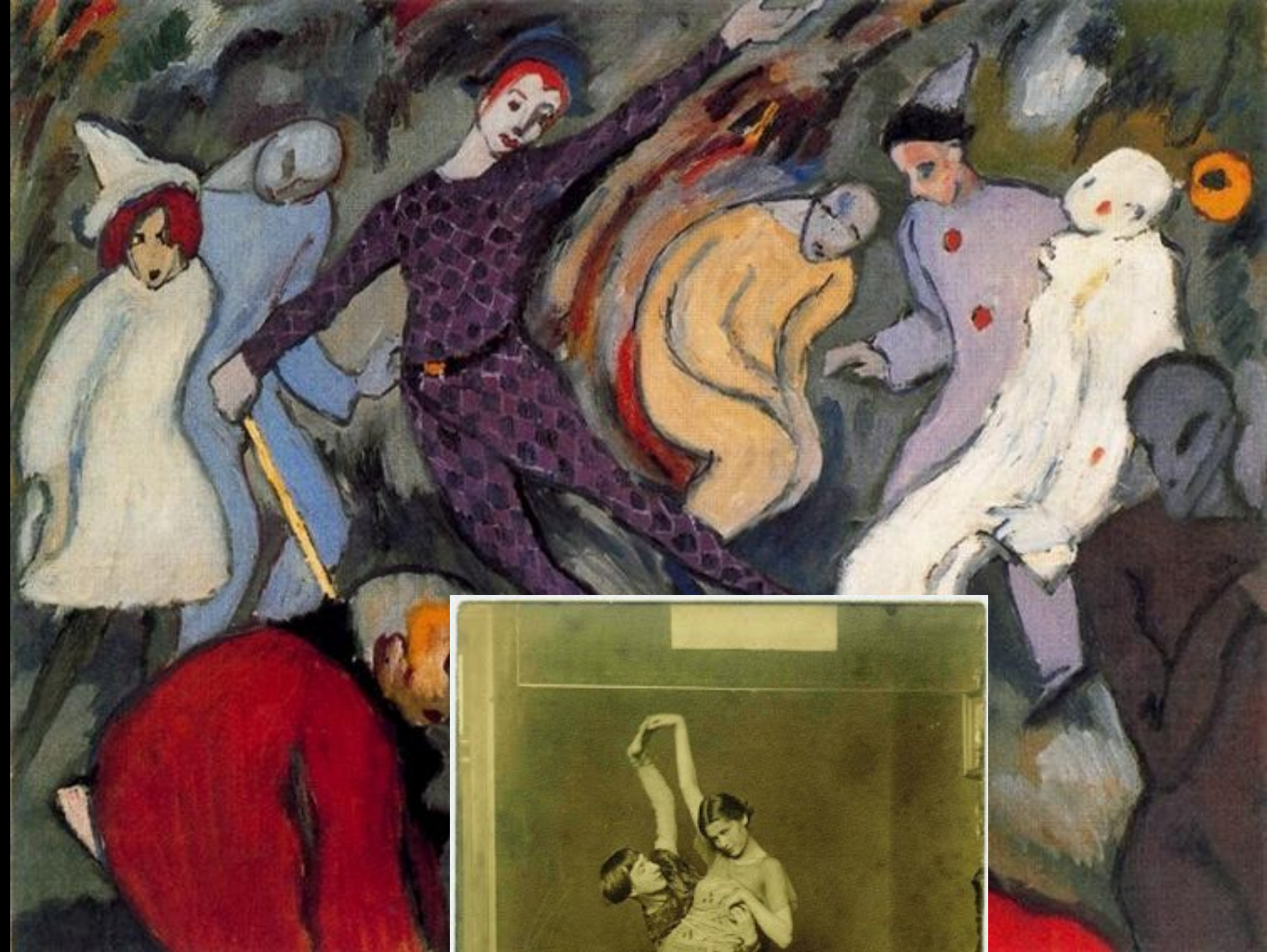
Franz Marc
Pocta
Rousseauovi,
1911,
sklomalba

Gabriela Münterová („harmonie protikladů“)

Albert Bloch

performance

Clotilde von
Derp a
Alexander
Sacharoff

turné

- *Tannhauser*
- Kolín v *Gereonsclub* (Emmy Worringer)
- Galerie *Sturm* (Herwarth Walden) jaro 1912
- *První německý podzimní salon*, Berlin 1913 - součást
- Druhá výstava Der Blaue Reiter v Mnichově 1914 „*Schwarz-Weiss*“

mecenáš Bernhard Koehler (1849-1927)

- August Macke
- Nákupy v Paříži: impresionisté, Cézanne, Seurat, Picasso
- Po 1910 nakupuje díla Franze Marca a dotuje ho měsíčním stipendiem.
- Niestlého rodině přenechává dům v Seefeldu,
- Financuje výstavní turné Der Blaue Reiter
- Pokrývá finančně náklad Almanachu.
- Z 50 vystavených děl: 8 se prodalo, 5 Koehlerovi (Kandinsky, Macke, Münter, Campendonk)

Berlin: Herwarth Walden (Georg Levin)

- *Der Sturm* (od 1910)
 - berlínská sk. Die Brücke
 - Galerie zal. 1912
 - Repríza výstavy Der Blaue Reiter bez Niestlého a Schönberga
- navíc: Javlensky, Klee, von Werefkin, Derain, Gončarová, Larionov

[https://monoskop.org/images/e/e5/Der Sturm Erste Ausstellung Der Blaue Reiter skar Kokoschka Expressionisten 1912.pdf](https://monoskop.org/images/e/e5/Der_Sturm_Erste_Austellung_Der_Blaue_Reiter_skar_Kokoschka_Expressionisten_1912.pdf)

Uspořádal výstavu Kandinskému (1912), Delaunayovi (1913), První německý podzimní salon (za finanční podpory Bernharda Koehlera)

zklamání

- *Pořád mi znějí v uších velká slova o počátku velkého Duchovna. Kandinský ať si tohle i všechny ty řeči o převratu vykládá. Mně to je obzvláště po téhle výstavě nesympatické... je tu spousta dobrých věcí, ale jsou tu i ty, které neodpovídají té nezasloužené velké propagandě. (August Macke)*
- Niestlé: můj obraz opuštěný... pryč!
- *Kandinsky (O duchovnosti v umění): Takového stupně souznění je ovšem současný divák jen stěží schopen. Od uměleckého díla totiž očekává buď jednoznačný, anebo prakticky zaměřený popis (portrét v běžném slova smyslu apod.), tedy obrazy, které lze interpretovat („impresionistickou“ malbu), anebo aspoň duševní stavy promítnuté do přírodních forem (tzv. nálady).¹ Všechny tyto způsoby zobrazování, jsou-li vskutku umělecké a vyvolají-li v divákově duši souznění, mohou mít určitý smysl a představovat duševní potravu, zvláště v případě třetím (a také prvním). Toto souznění (a také kontrastní znění) se nemusí odehrát jen na povrchu, „nálada“ obsažená v díle může divákovu náladu také prohloubit – anebo také upřesnit. V každém případě však divákovu duši ochrání před nebezpečnou zatvrzelostí, už tím, že ji napne, asi jako ladicí kolík strunu hudebního nástroje. Kvalita i časová a prostorová působnost takového tónu je však omezena a možnosti umění jím zdaleka vyčerpány nejsou.*